

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi U.A.,

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Najwyższym o sygn. II NSNc 279/24,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 6 maja 2026 r.,

- I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. akt II NSNc 279/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- II. przyznaje U.A. od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 19 września 2023 r. do 6 maja 2026 r.;**
- III. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- IV. nakazuje zwrócić U.A. z rachunku Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego kwotę 200 (dwustu) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- V. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz U.A. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Najwyższemu do dnia zapłaty**

**tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego
w postępowaniu skargowym.**

Paweł Czubik Mirosław Sadowski Aleksander Stępkowski

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 4 marca 2026 r. U.A. (dalej: „skarżąca”) wniosła skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Najwyższym w sprawie sygn. akt II NSNc 279/24.

Skarżąca wniosła o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie ze skargi nadzwyczajnej Rzecznika Finansowego przy udziale U.A., F.A. oraz G. w upadłości zastępowanego przez syndyka masy upadłości M.K. nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia podjęcia czynności w sprawie;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 20.000 zł
4. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Najwyższego kosztów tego postępowania.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, iż skargą nadzwyczajną z dnia 16 maja 2023 r. Rzecznik Finansowy wniósł do Sądu Okręgowego w Warszawie o uchylenie prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie sygn. akt XXV C 318/17. Sprawa we wrześniu 2023 r. trafiła do Sądu Najwyższego. W lutym 2024 r. Sąd wydał zarządzenie zobowiązujące Rzecznika Finansowego do zajęcia stanowiska w sprawie, bez zakreslenia mu żadnego rygoru bądź terminu. W dniu 15 października 2024 r. Sąd wydał postanowienie o zawieszeniu postępowania. Pomimo upływu 1,5 roku w sprawie nie zostały podjęte żadne czynności zmierzające do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia,

czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka - orzecznictwo, *Tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie

Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

W realiach niniejszej sprawy wskazać należy, że sprawa we wrześniu 2023 r. trafiła do Sądu Najwyższego.

W dniu 15 października 2024 r. Sąd wydał postanowienie o zawieszeniu postępowania.

Odnosząc powyższe do zarzutów skarżącej dot. przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie, podkreślenia wymaga, że dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy, uwzględniając jej charakter, stopień faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Ustalenie zaistnienia przewlekłości postępowania nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć Skarżącego, a jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur.

Powyższe przesądza o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Postępowanie ze skargi nadzwyczajnej trwa ponad 31 miesięcy (od 19 września 2023 r. do chwili obecnej).

Zasadnie argumentowała skarżąca, że podstawa zawieszenia „oczekiwanie na zmiany legislacyjne” jest podstawą nieistniejącą w Kodeksie Postępowania Cywilnego, albowiem uchwalenie zmian w przepisach nie jest „decyzją administracyjną” żadnego organu.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania na żądanie Skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający

sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy za niezasadne uznał zalecenie Sądowi Najwyższemu wyznaczenie terminu posiedzenia, z uwagi na treść zarządzenia z dnia 26 czerwca 2025 r. o wyznaczeniu terminu posiedzenia niejawnego na dzień 16 czerwca 2026 r.

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez skarżącą stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Skoro postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się w we wrześniu 2023 r. i trwa nadal, Sąd Najwyższy przyznał skarżącej sumę pieniężną w wysokości 2.000,00 zł za okres od 19 września 2023 r. do 6 maja 2026 r. (zob. art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość).

Ponadto nakazano zwrócić skarżącej kwotę 200 złotych uiszczoną na rachunek Skarbu Państwa- Sądu Najwyższego tytułem opłaty od skargi oraz przyznano od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz skarżącej 240 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Najwyższemu do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[a.ł]

Paweł Czubik Mirosław Sadowski Aleksander Stępkowski